

Nispi muvazaa halinde görünürdeki işlem geçersiz, gizli işlem, şekle uygun olarak
olmuşsa ve diğer unsurları da tamsa geçerlidir.
Bağışın satış gibi gösterilmesi halinde sözleşmenin niteliğini değiştiren muvazaadan söz
 edilir.
Muvazaa halinde, öğrenme anından itibaren 1 yıl, fakat her halde işlemin yapıldığı andan
 itibaren 10 yıl içinde iptal davası açılmalıdır.

**Ü. HUKUK FAKÜLTESİ 2013 / 2014 ÖĞRETİM YILI ROMA HUKUKU
VİZE İMTİHANI (20.01.2014)
(A GRUBU) SORULAR**

1. Senato'nun halk meclislerinin yasama görevini devraldığı ve fakat
magistra'nın kanun taslaklarının Senatoda okunmasından sonra
rtışmaksızın kabul edildiği dönem aşağıdakilerden hangisidir?
a) Krallık Dönemi b) Cumhuriyet Dönemi c) İlk İmparatorluk Dönemi d) Son
mparatorluk Dönemi e) Bizans Dönemi

2. Roma Hukuku Türk Hukuku'nu en çok hangi alanda etkilemiştir?
a) Kişiler Hukuku b) Aile Hukuku c) Eşya Hukuku d) Borçlar Hukuku e) Usul
ukuku

3. Aşağıdakilerden hangisi Ius Civile'nin özelliklerinden değildir?
a) Vatandaşlar hukukudur. b) Roma'nın Medenî Hukukudur. c) Pozitif Hukuktur.
d) Kanun yapmaya yetkili olan organların koyduğu kurallardan oluşur. e) Klâsik
önemin sonuna kadar uygulanan hukuktur.

ÇIKLAMA: Ius Civile sadece Klasik Dönemin sonuna kadar değil tüm
önemlerde uygulanmıştır.

4. Roma Hukuk Tarihi açısından aşağıdakilerden hangisi en az öneme
 sahiptir?

a) Patrici – pleb mücadelesi b) Iustinianus'un ölümü c) Caesar'ın öldürülmesi d)
ondurulmuş (daimî) beyannamenin kabulü e) Praetor'luğun ihdası

ÇIKLAMA: Patricii – pleb mücadelesi pek çok hukuki kurumun (yeni
magistralıklar vs.) ortaya çıkmasına neden olmuştur. XII Levha Kanunu da bu
mücadelenin bir sonucudur.

Iustinianus'un Ölümünden sonra Roma Hukuku tekrar bozulmaya başlamış, Bizans
ukukuna dönmüştür. Bu nedenle Roma Hukuku öğretimi ve araştırmaları
Iustinianus Dönemiyle sona erer.

Praetorlar kendi beyannamelerini yayınlamak suretiyle hukukun gelişmesine çok
önemli katkılar sağlamışlardır. Beyannamelerin dondurulması bu gelişmenin
urması anlamına geldiği için Roma Hukuk tarihi açısından önemlidir.
Praetorlar Roma Hukukunun gelişmesine çok önemli katkılar sağlamıştır. Bu
edenle praetorluk Roma Hukuk tarihi açısından önemlidir.

Caesar Cumhuriyet rejimine son vererek mutlakiyeti getirmek istemiştir. Ancak v-
esar'ın öldürülmesi bu süreci durdurmuş onun yerine geçen Gaius Octavius ilk
mparatorluk Dönemini başlatan princeps olmuştur. Bu nedenle Caesar'ın

öldürülmesi Roma Hukukunun müspet ya da menfi yönde değişmesine çok önemli bir katkı sağlamamıştır.

S. 5. Aşağıdakilerden hangisi mutlak hak değildir?

- a) Alacak hakkı b) Mülkiyet hakkı c) Rehin Hakkı d) Vücut bütünlüğü üzerindeki haklar e) Geçit hakkı.

AÇIKLAMA: Alacak hakkı nispi bir haktır. Sadece borçlu tarafından alacaklıya karşı ileri sürülebilir. Sayılan diğer hakların tamamı mutlak haktır.

S. 6. Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Bugünkü hukukumuzda evlenmenin en önemli şekli şartı, resmi memurun önünde yapılmasıdır. Roma Hukukunda böyle bir şart aranmamaktaydı.
b) Bugünkü hukukumuzda tek evlilik geçerli iken, Roma Hukukunda, eski Türk Hukukunda ve İslâm Hukukunda birden fazla evliliğe izin verilmiştir.
c) Evlat edinme, hem Roma Hukuku, hem Türk Hukuku hem de İslâm Hukukunda evlenme engeli olarak kabul edilmiştir

d) Roma Hukukunda Roma Vatandaşı bir kadın, vatandaş olmayan erkeklerle evlenemezdi. İslâm Hukukunda da Müslüman kadının gayrimüslim erkeklerle evlenmesi kesinlikle yasaktır. Bugünkü hukukumuzda bu tür yasaklar bulunmamaktadır.

e) Roma Hukukunda özellikle ilk imparatorluk döneminden sonra zinayı yasaklayan ve bekârlıkla mücadele etmeyi amaçlayan önemli kanunlar çıkarılmıştır. Bugünkü hukukumuzda da zina hem suç hem de önemli bir boşanma sebebidir.

AÇIKLAMA: Nikahın resmi memur tarafından kıyılması evlenmenin şekli şartı değil kurucu unsurdur. Bu nedenle (a) şıkkı yanlıştır.

Roma Hukukunda birden fazla evliliğe izin verilmemiştir. Bu nedenle (b) şıkkı da yanlıştır.

Evlat edinme İslam Hukukunda evlenme engeli değildi. Çünkü İslam Hukuku evlat edinme müessesesini tanııyordu. Bu nedenle (c) şıkkı da yanlıştır.

2005 yılında kabul edilen yeni Türk Ceza Kanunu ile zina suç olmaktan çıkarılmıştır. Bu nedenle (e) seçeneği de yanlıştır.

S. 7. Manus nedir?

- a) Roma'da kadının kocasına karşı olan sadakat yükümlülüğü
b) Kadının tüm malvarlığı ile birlikte kocasının ya da onun aile babasının hâkimiyeti altına girmesi sonucunu doğuran işlem
c) Evlenen kadın ya da kadının babası tarafından damada verilen ve onun malvarlığını arttıran şeyler
d) Kocanın karısını boşarken verdiği nafaka
e) Aile evladının baba hâkimiyetinden çıkarılması sonucunu doğuran işlem

S. 8. Aşağıdakilerden hangisi hukukî işlemin geçerlilik unsurlarındandır?

- a) Hukuki işlemin, kanunun öngördüğü şekle uygun olması b) Ayırt etme gücüne sahip olan küçüğün yaptığı işleme kanuni temsilcinin izin vermesi c) Şarta bağlı işlemlerde şartın gerçekleşmesi d) Sözleşme yapan tarafların irade beyanlarının karşılıklı ve birbirine uygun olması e) Aynî (real) akitlerde akde konu olan şeyin karşı tarafa teslimi

AÇIKLAMA:

çözümleri etme gücüne sahip olan küçüğün yaptığı işleme kanuni temsilcinin izin vermesi etkinlik unsurudur.

Şarta bağlı işlemlerde şartın gerçekleşmesi de etkinlik unsurudur.

Sözleşme yapan tarafların irade beyanlarının karşılıklı ve birbirine uygun olması kurucu unsurdur.

Aynî (real) akitlerde akde konu olan şeyin karşı tarafa teslimi de kurucu unsurdur.

S. 9. aşağıdakilerden hangisi/hangileri tek taraflı hukuki işlem değildir?

I. Sözleşmenin feshi II. Bağışlama vaadi III Vakıf kurma IV. Temsil yetkisi verme V. Takas

a) Sadece II b) Sadece V c) II ve V d) I, II ve V e) III ve IV

AÇIKLAMA: Bağışlama bir sözleşmedir. Bu sözleşme, bağışlama vaadi ve elden bağışlama olmak üzere iki türdür. İkisi de sözleşmedir ve her iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanıyla kurulur. Tek taraflı bir beyanla bağışlama sözleşmesi kurulamaz.

Diğer işlemlerin tamamı tek taraflı irade beyanıyla kurulur.

Not: Takas, mal ile malın değiştirilmesi değildir. Karşılıklı ve aynı cinsten borçların mahsup edilerek en öz borç tutarınca sona irdirilmesidir.

S. 10. Aşağıdakilerden hangisi/hangileri tasarruf işlemidir?

I. Kölenin mülkiyetini mancipatio ile devretmek II. Stipulatio yoluyla dos tesis etmek III. Taşınmaz üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek

a) Yalnız I b) I ve II c) I ve III d) I, II ve III e) Yalnız II

AÇIKLAMA: Mancipati mülkiyeti devir işlemidir. Bu işlemin yapılmasıyla mülkiyet hakkı karşı tarafa geçer. Bu nedenle tasarruf işlemidir.

Sınırlı ayni haklar melikin mülkiyet hakkını takyit ettiği (sınırlandırdığı) için tasarruf işlemidir.

Stipulatio ise borçlandırıcı bir işlemdir (taahhüt işlemidir). Stipulatio ile dos tesis eden, ileride dos olarak bir miktar malın veya paranın mülkiyetini devretmeyi taahhüt etmektedir.

S. 11 Aşağıdakilerden hangisi borçlandırıcı işlemlerin özelliklerinden değildir?

a) Aynı konuda birden fazla yapılabilmesi b) Başkasının malı ile ilgili de borçlandırıcı işlem yapılabilmesi c) Mal varlığının pasiflerini arttırması d) Hakkın doğrudan doğruya etki etmemesi e) Roma Hukukunda tasarruf işlemleri alanında **numerus clausus** ilkesi geçerli iken borçlandırıcı işlemler alanında akit serbestisi ilkesinin geçerli olması

AÇIKLAMA: Roma Hukukunda borçlandırıcı işlemler alanında da sınırlı sayı ilkesi geçerliydi.

S. 12. Ev sahibi K, evini kiraya vermesi için emlakçi E ile anlaşmıştır. İki ev boş kalmış, daha sonra K'ya müracaat eden Öğrenci Ömer bu evi kiralamak istediğini söylemiştir. K teklifi kabul etmiş, Ö ile bir kira sözleşmesi imzalamış, aynı gün, bu durumu bildirmek için Emlakçi E'ye telefon etmiş. Telefonda E, kendisinin bir gün önce aynı şekilde evi kiralamak için başka bir öğrenci (B) ile anlaştığını ve kaparo aldığını, yazılı mukavele henüz imzalamadıklarını söylemiştir. Evin anahtarı henüz Ö'ye de B'ye teslim edilmemiştir. Bu durumda aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

a) K ev sahibi olduğu için K'nın yaptığı sözleşme geçerlidir. b) E'nin yaptığı anlaşma yazılı olarak yapılmadığı için K'nın yaptığı sözleşme geçerlidir. c) E'nin bir gün önce anlaşma yaptığı ve kaparo da aldığını için E'nin yaptığı sözleşme geçerlidir. d) K tarafından E'ye temsil yetkisi verildiği için artık K böyle bir sözleşmeyi yapamaz. Bu nedenle E'nin yaptığı sözleşme geçerlidir. e) Her iki sözleşme de geçerlidir.

AÇIKLAMA: Ev sahibi K'nın da, Emlakçi E'nin de yaptığı işlem taahhüt işlemidir. Taahhüt işlemi hakkı sona erdirdiği için aynı konuda bir den fazla taahhüt işlemi yapılması mümkündür. Bunlar arasında bir öncelik sonralık ilişkisi olmaz, hepsi geçerlidir. Ayrıca bir kimsenin belli bir konuda temsil yetkisi vermesi o konuda kendi hakkını sona erdirmez; kendisi de aynı konuda işlem yapabilir. Ayrıca kira sözleşmesi şekle bağlı değildir, sözlü olarak da yapılabilir.

13. Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Sebebe bağlı işlemlerde sebep geçersiz ise açılacak dava genellikle bir sebepsiz zenginleşme davası olacaktır.
- b) Sebebe bağlı olmayan işlemlerde sebep geçersiz olsa bile tasarruf işlemi geçerlidir.
- c) Bizim hukukumuzda bono sebebe bağlı olmadığı için bononun verilmesine neden olan hukuki ilişki geçersiz olsa ya da sona erse bile bu durum bono alacaklısına karşı ileri sürülemez.
- d) Soyut hukuki işlemlerin tarihçesi Roma Hukukunun stipulatio'suna kadar uzanır.
- e) Sebebe bağlı olmayan işlemlerde sebebin yokluğu ya da geçersizliğini borçlu ispat etmek zorundadır.

AÇIKLAMA: Sebebe bağlı işlemlerde sebep geçersiz ise açılacak dava istihkak davasıdır.

S. 14. Olaylar:

- I. A, Roma Hukuku kitabının 3. baskısı yerine yanlışlıkla 2. baskısını satın almıştır.
- II. B, arabasını arkadaşına kiraya vermek istediği halde yanlışlıkla ödünç verdiğini söylemiştir.
- III. Kitapçı C, Hukuk Fakültesi öğrencisi D zannettiği E'ye iki adet kitap satmıştır.
- IV. F, marketten on çeşit mal almış ve 120 TL ödemiş daha sonra telefon eden market sahibi hesapta yanlışlık olduğunu 10 TL daha ödemesi gerektiğini söylemiştir.
- V. Haber muhabiri H, 3 G özelliğinin olduğunu zannettiği bir cep telefonunu internetten satın almış ancak daha sonra bu özelliğinin olmadığını öğrenmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

- a) I. olayda bir vasıf hatası vardır. Bu hata her zaman esaslı olmayabilir; bu nedenle işlem geçerli sayılabilir.
- b) II. olayda hukuki işlemin mahiyetinde hata vardır. Bu hata her zaman esaslıdır ve akit iptal edilebilir.
- c) III. olayda şahısta (hukuki işlemin karşı tarafının kimliğinde) hatayla düşülmüştür. Şahısta hata her zaman esaslı hata sayılmaz.
- d) IV. olayda edimin miktarında hataya düşülmüştür, ancak hesabı yapan market sahibidir ve F borcunu bu hesaba göre ödemiştir. Ayrıca bu hata esaslı da değildir. Bu nedenle F'den 10 TL daha istenemez.

...nin yaptığı hata esaslı bir vasıf hatasıdır, akdi iptal edebilir.

ÇIKLAMA: Basit hesap hatası akdin geçerliğine etki etmez, hata düzeltilir. Yani 10 TL'yi ödemek zorundadır.

S. 15. Klâsik Dönem Roma Hukuku için hile ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- a) Hile halinde actio doli adı verilen bir ceza davasının açılabilmesi kabul ediliyordu.
- b) Hile yaptığı için mahkûm olan kişinin aynı zamanda şerefsizliğine de hükmediliyordu.
- c) Praetor'lar hileye maruz kalan kişiye bir de hile def'i ileri sürme imkânı tanımışlardı.
- d) Borcunu ifa eden mağdura bir de eski halin iadesini talep imkânı tanınmıştı.
- e) Romalılar dürüstlüğü çok önem verdikleri için, diğer davalarla birlikte actio doli'nin de hile yapan kişi aleyhine açılabilmesini kabul ediyorlardı.

AÇIKLAMA: Actio doli'nin neticesi çok ağır olduğu için ancak diğer davalar açılmıyorsa bu davanın açılabilmesi kabul ediliyordu.

S. 16. Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Bir sözleşmenin bazı hükümleri geçerli bazıları geçersiz ise nispî butlan söz konusu olur.
- b) Temyiz kudretinin yokluğu hem Roma Hukukunda hem de ağırlıklı görüşe göre Türk Hukukunda butlan sebebidir.
- c) Butlanı hâkim resen dikkate alır ancak eksikliğin ileri sürülmesi gerekir.
- d) İptal hakkını kullanmak isteyen kişinin bu amaçla bir iptal davası açması gerekir.
- e) Butlan sebebinin, öğrenildiği andan itibaren 1 yıl ve her halde 10 yıl içinde dava ile ileri sürülmesi gerekir.

AÇIKLAMA:

Bir sözleşmenin bazı hükümleri geçerli bazıları geçersiz ise nispî değil kısmi butlan söz konusu olur.

Butlan gibi eksikliği de hâkim resen dikkate alır.

İptal hakkının kullanılabilmesi için kural olarak bir dava açmaya gerek yoktur. iptal hakkı varması gerekli tek taraflı bir irade beyanıyla kullanılabilir.

Butlanı ileri sürmek bir zamanaşımı süresi ile sınırlandırılmamıştır.

S. 17. Aşağıdakilerden hangisinde doğrudan temsil yoktur?

- I. A'nın, B adına ve hesabına bir ev kiralamasında II. Ayşe'nin, bir giyim mağazasında görevli tezgâhtardan gömlek alması ve fakat mağazanın kime ait olduğunu bilmemesi durumunda III. Ahmet'in bakkala ekmek almaya giden arkadaşı Hasan'a, kendisi için de bir gazete almasını söylemesi ve Hasan'ın gazeteyi alırken Ahmet için aldığını söylememesi halinde
- a) Yalnız II b) Yalnız III c) II ve III d) I, II ve III e) Sayılanların hepsinde doğrudan temsil ilişkisi vardır.

AÇIKLAMA:

Doğrudan temsilden söz edebilmek için ya temsilcinin temsil olunan adına ve hesabına işlem yapması (yani üçüncü kişinin temsil olunanı bilmesi) veya üçüncü kişi temsil olunanın kim olduğunu bilmes bile temsilcinin bir başkası için işlem yaptığını bilmesi ya da üçüncü kişi açısından kim ile işlem yaptığının önemli

olmaması gerekir. Bakkaldan ekmek alma olayında üçüncü kişi konumundaki bakkal açısından temsilci ile mi temsil olunan ile mi işlem yapıldığının bir önemi yoktur.

S. 18. Köleliğin olmadığı hukuk sistemi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Iustinianus Dönemi Roma Hukuku b) Eski Türk Hukuku c) İslâm Hukuku d) Osmânî Hukuku e) Hiçbiri

S. 19. Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Aile babası bulunmayan bir kimse, yeni doğmuş da olsa sui iuris olurdu. Erkek ya da kadın olması fark etmezdi.
b) Evlenen kadın alieni iuris ise, manus yapılmadığı müddetçe kendi pater familias'ının patria potestası altında kalmaya devam ederdi.
c) Pater familias isterse, bir aile evlâdını emancipatio muamelesini yapmak suretiyle sui iuris hale getirebilirdi.
d) Boşanan kadın, başka bir işleme gerek kalmaksızın kendiliğinden sui iuris hale gelirdi.
e) Yeni doğmuş bir erkek çocuk, eğer aile babası ölmüşse, doğar doğmaz pater familias statüsünü kazanırdı.

AÇIKLAMA: Boşanma, koca hakimiyetindeki kadını kendiliğinden sui iuris hale getirmiyordu. Eğer manus işlemi yapılmış ve kadın koca hakimiyetine girmişse, boşanmadan sonra kadının koca hakimiyetinden çıkmasına yönelik bir işlem yapılması gerekiyordu.

Manus yapılmamış ve kadın kendi babasının hakimiyetinde kalmışsa yani alieni iuris ise, evlilik ile sui iuris hale gelmiyordu. Kendi babasının hakimiyeti altında kalmaya devam ediyordu. Boşanma halinde de yine kendi babasının hakimiyetinde kalmaya devam ederdi.

S. 20. Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Kölesini bir ticarî işletmesinin başına yönetici olarak atayan efendi, peculium vermese bile, kölenin o ticarî işletme ile ilgili tüm borçlarından sorumluydu.
b) Kölenin işlediği haksız fiillerden dolayı efendi, verdiği peculium ile sınırlı olarak sorumlu tutulurdu.
c) Aile evlatlarının üçüncü kişilere karşı olan borçları kural olarak tam borçtu.
d) Aynı aile içinde yaşayan kişilerin birbirlerine karşı olan borçları tabîî borçtu.
e) Kölenin peculiumu olmasa bile, efendisinin izni ile yaptığı işlemlerden dolayı efendi sorumlu tutulurdu.

AÇIKLAMA: Peculium'un haksız fiil ile bir ilgisi yoktu. Peculium'u olmasa bile kölenin haksız fiilinden dolayı efendi sorumluydu. Ancak bu sorumluluk noxal sorumluluktan farklıydı. Efendi ya zararı öder ya köleyi zarar görene teslim ederek sorumluktan kurtulurdu.

S. 21. Aşağıdakilerden hangisi hukuki işlem ehliyeti ile ilgili değildir?

- a) Yaş b) Cinsiyet c) Akıl hastalığı d) Infamis olmak e) Müsrif olmak

AÇIKLAMA: Infamis (şerefsiz) olmak hukuki işlem ehliyetini değil hak ehliyetini kısıtlıyordu.

S. 22. Aşağıdakilerden hangisi teferruat (eklenti)'tir?

- a) Ayşe'nin küpesi
b) Geminin pusulası c) Arazi üzerindeki binalar

kisi konumunda
bir önemi

Çatıda duran kiremitler e) Otomobilin kapısı.

AÇIKLAMA:

Ayşe eşya olmadığı için küpesi de teferruat değildir.

Arazi üzerindeki binalar mütemmim cüzdür.

Çatıda duran kiremitler ve otomobilin kapısı da mütemmim cüzdür.

S. 23. Aşağıdakilerden hangisi/hangileri doğrudur?

I. Roma Hukukunda evlenme esnasında şahide ihtiyaç olmadığı gibi resmi memura da gerek yoktu.

II. İslâm hukukunda nikâh akdine imamın ve şahitlerin katılması şarttı.

III. Bugünkü hukukumuzda nikâh memurunun katılmadığı evlilik yok hükmündedir.

a) Yalnız I b) Yalnız II c) Yalnız III d) I ve II e) I ve III

AÇIKLAMA: İslam Hukukunda nikah akdine imamın iştirak etmesi şart değildir.

S. 24. Româ'da, aşağıdakilerden hangisi alış verişi konu olabilen eşyadır?

a) Kutsal eşya b) Mezarlar c) Kutsanmış eşya d) Res mancipi'ler e) Denizlerin sahilleri

AÇIKLAMA: Res mancipiler, İtalya arazisi, köleler ve yük ve çeki hayvanlarıydı.

Bunların hepsi ticari işlemlere konu olabilirdi. Ancak diğerleri özel mülkiyete dolayısıyla alış verişi konu olamayan eşyadır.

S. 25. Sahibine, usus, fructus ve abusus yetkilerinin tamamını veren hak, aşağıdakilerden hangisidir?

a) Mülkiyet hakkı b) Alacak hakkı c) Geçit hakkı d) İntifa hakkı e) Aynî hakların tamamı

AÇIKLAMA: Mülkiyet hakkı sahibine usus (kullanma) fructus (semerelelerinden yararlanma) ve abusus (tasarruf etme yetkilerini veren (en geniş yetkileri bahşeden)

bir aynî haktır. Diğer hakların hiçbirisi bu üç yetkinin tamamını vermez.

ÖDÜL SORUSU: S. 26. Aşağıdaki dizeler kime aittir?

Ben gelmedim dava için, benim işim sevi için.

Dostun evi gönüllerdir, gönüller yapmağa geldim.

a) Yunus Emre b) Hacı Bektaş Velî c) Hoca Ahmet Yesevî d) Necip Faz

Kısakürek e) Aşık Veysel